

(NOVO) IME MED FOLKLORNIKI: MAGDALENA TOVORNIK

Vesela sem bila povabila, da se s pomočjo vaše imenitne revije predstavim poustvarjalcem in ljubiteljem ljudskega izročila, ki ga Slovenija ohranja z delovanjem številnih folklornih skupin. Z izvolitvijo za predsednico Zveze ljudskih tradicijskih skupin Slovenije (ZLTSS) se jim tudi jaz aktivno pridružujem.

Za mnoge bralce Folklornika verjetno nisem popolnoma neznan, mnogi me povezujejo z mojim vstopom v politiko, kar se je zgodilo na prvih demokratičnih volitvah v Sloveniji spomladi leta 1990. Iz tistega zgodnjega obdobja vodenja mariborske skupščine je v spominu najbolj ostala osamosvojitvena vojna, ki se je v Mariboru pravzaprav začela že pred uradno razglasitvijo samostojne Slovenije. Mislim na pekrske dogodke maja 1991, prvo smrtno žrtev na mariborskih ulicah, po razglasitvi samostojnosti pa so vsak dan sledile številne grožnje JLA, nočna ugrabitev visokega pripadnika teritorialne obrambe v prostorih mestne občine itd.

Drugi moje ime povezujejo z odprtostjo v Evropo in svet, ki je bila v tistih časih nenavadna in pogosto kritizirana. Mnogi, predvsem mladi in nadarjeni, pa se me spominjajo zaradi glasne podpore razvoju, inovativnosti in ustvarjalnosti na vseh ravneh. Še posebno na področju umetnosti. Od tukaj do ljudske umetnosti pa ni več daleč. A pojdemo lepo po vrsti.

Po rodu sem Primorka, rojena v Obrovu, ki danes sodi v občino Herpelje - Kozina. Rojena po koncu vojne, sem s starši zapustila Primorsko in se za desetletje preselila na Kočevsko. Vrnitev v obmorsko Izolo, gimnazijska leta v Kopru in študentska leta na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani ter nato preselitev v štajersko prestolnico – vse to me je nekoliko "razmazalo" po Sloveniji. To štejem kot veliko prednost, rada rečem, da sem "Primorka s celinskim značajem".

Moje prvo srečanje z ljudskim izročilom in s slovensko ljudsko kulturno dediščino sega v zgodnje otroštvo. Mama mojega očeta (torej moja nona) mi je vsakokrat, ko sem k njej prihajala na počitnice, pripovedovala o pesmih in plesih ter šegah in navadah, ki so nekoč živeli v vasi, a

jih ni več. Bila je zgovorna, ko so k njej v poznih petdesetih letih začeli prihajati tudi raziskovalci iz Ljubljane in zapisovali njene pripovedi, snemali stare ljudske pesmi, ki jih je s tresočim glasom še vedno z veseljem prepevala. Spoštovanje do ljudskega izročila se je tako za vedno naselilo vame.

Moj prvi stik s folklorno dejavnostjo se je zgodil ob koncu osnovne šole v Izoli, ko je na obalo začela prihajati gospa Tončka Marolt. S slovenskimi plesi, glasbo in meni zanimivimi oblekami je močno zarezala v tedanje pretežno italijansko prebivalstvo v obalnih občinah. Mnogim, tudi meni, se je odprl nov svet, hkrati pa tudi ponos in občudovanje do bogastva ljudskega izročila, ki ga Slovenci premoremo. Vse to je bilo verjetno dobro znano v nekaterih predelih Slovenije, za Obalo pa je pomenilo novost, ki je zagotovo vplivala tudi na poznejše nastajanje folklornih skupin, osnovanih na krajevni tradiciji tega okolja.

Kot predsednica skupščine univerzitetnega mesta Maribor sem od samega začetka podprla festival Folkart in posameznike, ki so mu bili predani že tedaj. Veseli me, da so vsi še vedno zelo dejavni, znali pa so pritegniti tudi nove sodelavce. Če je bilo le mogoče, so me v prijateljska mesta vedno spremljali folklorniki skupine KUD Študent, kar nekajkrat sem se jim raje pridružila kot sopotnica v avtobusu, namesto da bi uporabila službeno vozilo. Moje vodilo je bilo, da z ljudsko pesmijo, plesom, oblačili lahko najbolj neposredno predstavimo svojo mlado državo, jo umestimo v svoj zgodovinski evropski okvir, za katerega mnogi niso vedeli, da je tako blizu stari celini. Tako predstavitev Slovenije sem ohranila tudi v času, ko sem bila veleposlanica Republike Slovenije pri Svetu Evrope v Strasbourgu, še bolj pa, ko sem bila veleposlanica v Franciji s sedežem v Parizu.

Kot državna sekretarka na Ministrstvu za zunanje zadeve sem v letih 2000–2002 vodila Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu. To je bila priložnost za dobro poznavanje tega, kako se folklorna dejavnost razvija pri naših izseljencih in zdomcih, pa tudi kaj jim pomenijo gostovanja folklornih skupin iz Slovenije. Enoglasen odgovor je, da jim veliko, saj jim simbolizirajo slovenstvo. Prav zato sem na uradu tudi finančno podpirala našete aktivnosti.

Mnogh prireditve sem se udeležila, pridobila sem nove prijatelje. Eden izmed njih me je ob koncu leta 2007 nagovoril za kandidiranje za predsednico Zveze ljudskih tradicijskih skupin Slovenije (ZLTSS) in predstavnico Slovenije v mednarodnem Svetu organizacij folklornih festivalov in ljudskih tradicij (mednarodna kratica CIOFF). Dolgoletni predsednik zveze dr. Bruno Ravnikar je v delo CIOFF-a počasi želel vključiti nov obraz, ki bi zastopal Slovenijo tudi na svetovni ravni. Zame je bilo zelo pomembno, da se z mojo kandidaturo najprej strinja on sam. Ko se je to zgodilo, sem se predstavila članom Izvršnega odbora, nato pa nastopila kot kandidatka na januarski seji skupščine ZLTSS. Za soglasno izvolitev se iskreno zahvaljujem vsem!

Moja prva misel po izvolitvi, ki sem jo tudi javno izrekla, je bila, da dr. Bruna Ravnikarja preprosto nihče ne more zamenjati, tudi jaz ne. Lahko pa skupaj z njim in drugimi dolgoletnimi sodelavci nadaljujemo delo, kar sem pripravljena storiti. Seveda vsakdo prinese nekaj novega, v tej smeri se bom trudila tudi jaz. Že na prvi seji novoizvoljenega izvršnega odbora smo imenovali strokovni svet (predseduje mu dr. Bruno Ravnikar) in uredniški odbor glasila Bilten. Dogovorili smo se za uskladitev nekaterih pravnih aktov, na katerih temelji delo naše zveze.

Člani izvršnega odbora, ki prihajajo iz posameznih regij, so sprejeli obveznost za spremljanje dogajanj v regiji, za pomoč našim članicam in za redno obveščanje o dogodkih na sejah. Članice smo pozvali k doslednemu spoštovanju vseh pravil, ki jih nalaga članstvo v zvezi in CIOFF-u in k rednemu in pravočasnemu poročanju o svojem delu doma ali v tujini.

Dogovorili smo se tudi za izboljšanje sodelovanja naše zveze z Zvezo kulturnih društev, z Javnim skladom Slovenije za kulturne dejavnosti in s Slovensko turistično organizacijo. Ne želimo biti otok v morju kulturnega dogajanja, na katerem občasno kdo pristane ali kdo odpluje, želimo se vključiti v navezo vseh, ki pod slovensko zastavo ljudskih tradicij plujejo po tem morju bodisi doma ali v tujini.

Prav zato bomo še naprej dejavni pri sprejemanju tujih folklornih skupin, ki nosijo CIOFF-ovo zastavo na naših festivalih, kakor tudi pri spodbujanju naših članic za udeležbo na festivalih v tujini. S tem bomo sproti seznanjali tudi veleposlaništva republike Slovenije, ki bodo lahko

izkoristila bivanje slovenskih folklornih skupin za dodatno promocijo slovenske kulture v državi svoje akreditacije. Za članice in člane naših folklornih skupin pa bo to pomenilo povečanje varnosti ob neljubih dogodkih.

Kot predstavnica Slovenije v CIOFF-u se bom trudila nadaljevati delo dr. Bruno Ravnikarja, ki je bil eden od ustanoviteljev te svetovne organizacije. Poznavanje nekaterih svetovnih jezikov in moje diplomatske izkušnje (v letih 2002–2006 sem bila tudi veleposlanica Slovenije pri Unescu, kamor je CIOFF organizacijsko umeščen) mi bodo v pomoč. Še največ pa stavim na prepričanje, da je Slovenija po velikosti in številu prebivalcev sicer majhna država, če pa jo merimo po bogastvu in raznolikosti ljudskih kulturnih tradicij v posameznih regijah, vaseh in mestih, smo veliko večji. Čim bolj se bomo poglobili v svojo preteklost, čim več viž, plesov in pesmi bomo znova postavili na oder, tem lažje se nam bo predstavljati doma in v širnem svetu. Z odkrivanjem in spoštovanjem naše preteklosti raste tudi samozavest, ki jo Slovenija kot mlada država še vedno močno potrebuje.

Moja zadnja misel je namenjena odkritemu povabilo k nadaljnjemu sodelovanju z vsemi vami, ki lahko po strokovni, organizacijski in finančni plati pripomorete k ohranjanju in sodobnemu razvoju ljudske umetnosti na Slovenskem.

Magdalena Tovornik